

दुग्धलक्षेः समः । जम्बूद्वीपः समखानापीतीर्षा मध्मि
स्थितः । तस्यापि मेरुर्मेलेयः । मध्ये कनकपर्वताः । पठ-
रधीतिषाहस्रो योजनैरस्य चोच्छ्रयः । प्रविष्टः शोडश-
धस्तात् दक्षिण्यनुमूर्तिं विस्तृतः । मूढे शोडशधाहस्रो
विस्तारस्तस्य भूधतः । भूप्रसास्य यैकोऽसौ कर्षिकां
स्थितिः स्थितः । हिमवान् हेमकुटश्च निमग्नस्तस्य
दक्षिणे । नीचः श्वेतश्च शृङ्गो च उत्तरे वर्षपर्वताः ।
चक्षप्रमाणौ द्वौ मध्यो दशहोनास्तथा परे । सहस्रदि-
तयोच्छ्रयास्तावद्विस्तारिचक्षते । भारतं प्रथमं वर्षं
ततः किंपुरणं स्मृतम् । हविर्वर्षं तथैवान्यं मेरो-
र्दक्षिणतो दिक् । रस्यश्चोत्तरं वर्षं तथैवाह हिम-
नयम् । उत्तराः कुरवश्चैव यथा वै भारतं तथा ।
नवसाहस्रमेकैकमेतेषां द्विजसत्तनः । रवाहृतश्च तन्मध्ये
होवर्षो मेरुः स्थितः । मेरोश्चतुर्दिशं तत्र नवसाहस्र-
विस्तृतम् । रवाहृतं महाभाग । चत्वार उपपर्वताः ।
विष्कम्भा रचिता मेरोर्द्योजनायुतसंस्थिताः । पूर्वेषु म-
न्दरो नाम दक्षिणे गन्धमादनः । विपुलः पश्चिमे भागे
सुपार्श्वोत्तरे स्मृतः । कदम्बस्तेषु जम्बूच पिप्पली
वट एव च । एकादश यतायासाः पादपा गिरिमेतवः ।
जम्बूद्वीपस्य सा जम्बूनामहेतुर्मेहासुने । महा-
नक्षप्रमाणानि जम्बूकास्तथाः कृत्वाणि वै । पतन्ति
भूधतः मूढे शीघ्रं भाषाणि सर्वतः । रसेन तेषां प्र-
ख्याता तत्र जम्बूनदीति वै । हरिश्च प्रवर्तते सा च शी-
घ्रते तन्निवासिभिः । न जेदो न च दौर्गन्ध्यं न जरा
नेन्द्रियक्रमः । तत्पानसुखमनसां जनानां तत्र जा-
यते । तीरन्तुत्तलं संप्राप्य सुखवायुविशेषिता । जम्बू-
नटास्त्रं भवति सुवर्णं सिद्धभूषणम् । भद्राश्वं पूर्वतो
मेरोः केतुमाचक्षु पश्चिमे । वर्षे द्वे तु सुनिश्चेष्ट ।
तयोर्मेध्यमिहाहतम् । वनं चैतरेषां पूर्वं दक्षिणे गन्ध-
मादने । वैष्णवः पश्चिमे तदुत्तरे मन्दनं स्मृतम् ।
अरुणोदं महाभद्रं सप्तितोदं समानम् । सरांसो-
तानि चत्वारि देवभोग्यानि सर्वदा । शीतान्तश्चैव
सुप्रसन्नं कुवरो नास्त्र्यंस्तथा । वैष्णवप्रस्थामेरोः पू-
र्वतः केवराचलाः । लिङ्गटः शिथिरश्चैव पतङ्गो रुच-
कस्तथा । निमग्नोदयो दक्षिणतस्तस्य केवरपर्वताः ।
शिथिलवायः सवेदूर्यः कपिलो गन्धमादनः । जार-
धिप्रसन्नाजह्व पश्चिमे केवराचलाः । मेरोरनन्तरा-
हेषु जठरादिष्वपिवाः । शङ्कुकुलोऽपि तृष्णो हंती

नामस्तथा परः । क्षराक्षराक्षरा तथा कस्तरे केवरा-
चलाः । चतुर्दशवह्नाणि योजनानां महापुरी । मे-
रोरुपनि मेलेयः । जम्बूचः प्रणिता पुरी । तस्या एक-
नतचाटी दिग्भासु विदितासु च । इन्द्रादिकोवपाक्षानां
प्रख्याताः प्रवराः पुरः । विष्णुपादविनिष्क्रान्ता पूर-
वित्तेन्दुमण्डपम् । समन्ताद् जम्बूचः पूर्या गङ्गा पतति
वै दिशः । सा तत्र पतिता दिक्षु चतुर्धा प्रलपयति ।
मीता चावकनन्दा च वङ्कुर्भद्रा च वै क्रमात् । पूर्वेषु
शैवातु शीता तु शैवं यात्यन्तरीयगा । ततश्च पूर्ववर्षे
भद्राचैनेति सार्वभम् । भद्रा तयोत्तरगिरीतुत्तरांश्च
तथा कुङ्कु । अतीत्योत्तरमन्थोधिं समर्थेति महासुने ।
वङ्कुश्च पश्चिमगिरीगतीत्य सकलांस्ततः । पश्चिमं केतु-
माचक्षुं वर्षसमर्थेति सार्वभम् । तथा चावकानन्दापि
दक्षिणेनेत्य भारतम् । प्रवाति सागरं भूत्वा सप्तमेदा
महासुने । आनीलनिमग्नयासी नास्त्र्यदृग्गन्धमादनौ ।
मयोर्मेध्यगतौ मेरुः कर्षिकाकारसंस्थितः । भारतः
केतुमाचक्षु भद्राक्षाः कुरवस्तथा । पद्मानि शोडशस्तस्य
मन्यादिश्चैव बाह्वृतः । जठरो देवकुटश्च मर्यादाप-
र्वतानुभौ । तौ दक्षिणोत्तरायासावानीलनिमग्न-
यतौ । मेरोः पश्चिमदिग्भागे यथा पूर्वो तथा
स्थितौ । त्रिशङ्को जावधिश्चैव उत्तरे वर्षपर्वतौ ।
पूर्वपश्चादयतावेतावर्षवान्धवस्थितौ । रस्येते सुनि-
वर्त्योक्तामर्यादापर्वतास्तव । जठराद्याः स्थितामेरो-
र्ध्वं तौ द्वौ चतुर्दिशम् । मेरोश्चतुर्दिशं ये तु प्रोक्ताः
केवरपर्वताः । शीतान्ताद्या सुने । तेषामतीव सुमयो-
रणाः । शैवानामन्तरे श्रेष्ठः सिद्धचारश्चसेविताः । सुर-
ग्याणि तथा तेषु काननानि पुराणि च । जम्बूवि-
ष्णुमिच्छयादिदेवानां सुनिश्चितम् । तान्यायतनव-
र्याणि कुटानि वराकस्तरे । गन्धर्वचरणांसि तथा
दैतयदानवाः । क्रीडन्ति तासु रस्यासु शैलद्वीपीष्वह-
निशम् । भीमाहरोते कृताः क्षमां धर्मिणामाचया-
सुने । तैरेषु पापकर्मणो यान्ति जम्बूयतैरपि । भ-
द्राश्च भगवान् विष्णुराक्षो हयगिरा दिक् । वराहः
केतुमाचक्षु तु भारते कूर्मरूपहृत् । मत्स्यरूपश्च गो-
विन्दः कुङ्कुमाक्षो वनातनः । विष्णुरूपेण सर्वत्र सर्वः ।
सर्वेश्वरो हरिः । सर्वसाधारणभूतोऽसौ मेलेवाक्षोऽधि-
ष्ठात्मकः । यानि किपुरवाद्यानि वर्षाण्यष्टौ महासुने ।
न तेषु शोको नायासो नोद्वेगः कङ्कुवादिकम् । सत्य-